

1. Бакун В. І. Проблемні питання індивідуального попередження злочинів у Збройних Силах України. *Юридична наука*. 2013. № 7. С. 36–44.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-4>

ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Верещак Андрій Васильович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Після початку повномасштабного російського наступу на територію України та введення воєнного стану на її території, до чинного КПК України було внесено низку змін, зокрема, було перейменовано главу IX¹ яка отримала назву "Особливий режим досудового розслідування та судового провадження в умовах воєнного стану" [1]. Починаючи з березня 2022 року до КПК України було внесено 21 зміну та доповнення, що свідчить про те, що законодавець робить спроби реформувати чинне кримінальне процесуальне законодавство, але робить це безсистемно і, як показує практика, поспішно, що не сприяє розв'язанню нагальних проблем сьогодення у здійсненні кримінального провадження [2, с. 31].

Таке розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочину вчиненого підозрюваним, стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для здійснення обміну як військовополоненого або такий обмін відбувся [3, с. 153].

Спеціальне досудове розслідування інших злочинів не допускається, крім випадків вчинення злочинів особами, які переховуються від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошені в міжнародний розшук, та розслідуються в одному кримінальному провадженні з зі злочинами, зазначеними у цій частині, і виділення матеріалів щодо них може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду (ст. 297¹ КПК України).

Законодавець надає чіткий перелік кримінальних діянь, які, на його думку, підлягають спеціальному досудовому розслідуванню. При цьому він також встановлює коло осіб, щодо яких спеціальне досудове розслідування може здійснюватися. До них відносяться: а) підозрювані, які перебувають на тимчасово окупованій території нашої держави та переховуються там від органів досудового розслідування, бажаючи уникнути відповідальності; б) підозрювані, які перебувають на території держави-агресора і переховуються там від органів досудового розслідування з метою ухилення від відповідальності; в) підозрювані, які перебувають у міжнародному розшуку та протиправні діяння яких розслідуються в одному кримінальному провадженні зі злочинами, включеними до переліку, встановленого законодавцем.

Водночас слід підкреслити, що в останньому випадку необхідно довести, що виділення матеріалів такого провадження в окрему справу матиме негативні наслідки у вигляді впливу на досудове розслідування та судовий розгляд, зокрема, ставить під сумнів їхню повноту.

Якщо про підозру у вчиненні злочину повідомлено одночасно кільком особам, слідчий або прокурор має право звернутися з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування лише щодо тих осіб, стосовно яких відповідно до чинного законодавства може розглядатися у формі спеціального досудового розслідування. Водночас щодо інших осіб, які підозрюються у вчиненні цього злочину, досудове розслідування буде здійснюватися у звичайному порядку, встановленому КПК України.

Клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування повинно містити такі складові: стислий виклад обставин правопорушення, вказівку на ці обставини як на підставу для подання клопотання; кваліфікацію правопорушення відповідно до положень чинного кримінального законодавства, важливо вказати конкретну статтю цього закону; виклад обставин, які доводять обґрунтованість підозри у вчиненні злочину, саме цією особою, із зазначенням обставин, які дозволяють розглядати провадження у формі спеціального судового провадження (перелічені вище); зазначення обставин ухилення підозрюваного від відповідальності шляхом переховування; встановлення кола свідків, допит яких може допомогти слідчому судді у прийнятті рішення про задоволення клопотання.

Клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування щодо підозрюваного, стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про обмін останнього як військовополоненого, та за умови такого обміну має дещо особливий зміст. Крім вищезазначених елементів, структура цього клопотання включає такі складові: документи, що підтверджують прийняття уповноваженим органом рішення про обмін

підозрюваного як військовополоненого, та матеріали, на підставі яких уповноваженим органом було прийнято рішення про обмін підозрюваного як військовополоненого, на підставі яких слідчий суддя може переконатися у здійсненні обміну [4].

Слідчий суддя розглядає подане йому клопотання за участю слідчого, прокурора, який його подав, та за обов'язкової присутності захисника підозрюваного протягом десяти днів з дня його надходження до слідчого судді.

За результатами розгляду клопотання слідчого, прокурора слідчий суддя постановляє одне з можливих рішень: задовольнити або відхилити (відмовити) у задоволенні клопотання. Зміст ухвали має бути вмотивованим, а слідчий суддя повинен обґрунтувати своє рішення, викладене в ухвалі. Клопотання подається один раз і може бути подане повторно може у разі виникнення обставин, які не були відомі на момент подання первісного клопотання і які вказують на необхідність призначення спеціального досудового розслідування.

Якщо підозрюваний з'явився до органів досудового розслідування, які здійснюють спеціальне досудове розслідування щодо нього або якщо підозрюваний затриманий цими органами, тоді необхідність у подальшому спеціальному досудовому розслідуванні відпадає, а тому досудове розслідування здійснюється в загальному порядку, а тому досудове розслідування здійснюється в загальному порядку.

Дані про осіб, які підозрюються у вчиненні злочину та щодо яких слідчий суддя виніс ухвалу про здійснення спеціального досудового розслідування вносяться до ЄРДР у той самий день, а також підлягають опублікуванню в засобах масової інформації, які мають загальнодержавну сферу розповсюдження, а також розміщуються на офіційному вебсайті Генеральної прокуратури України.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, можна констатувати спеціальне досудове розслідування як модифікацію процесуальної форми, на основі якої здійснюється особливий порядок розслідування злочинів, чіткий перелік яких встановлений законодавчими положеннями КПК. При цьому законодавець відзначає особливість діяльності підозрюваного який переховується з метою уникнення покарання за вчинений злочин за межами держави походження і вважається розшукуваним на міжнародному рівні. Якщо проаналізувати не лише теоретичні аспекти, а й практику застосування інституту спеціального досудового розслідування, то можна зробити наступний висновок. Цей інститут був запроваджений у зв'язку з необхідністю притягнення до кримінальної відповідальності підозрюваних, які всіляко ухиляються від зустрічей з органами досудового розслідування, а також з метою забезпечення дотримання принципу невідворотності кримінального покарання.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

2. Гусаров С. М. Щодо вдосконалення окремих положень досудового розслідування з урахуванням воєнного стану. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листоп. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 31–33.

3. Верещак О. І. Деякі аспекти спеціального досудового розслідування в умовах воєнного стану. 2022. С. 153–155.

4. Досудове розслідування в умовах воєнного стану: які зміни внесено в КПК? URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/213263_dosudove-rozsliduvannya-v-umovakh-vonnogo-standuyak-zmni-vneseno-v-kpk

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-5>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Галенко Ігор Васильович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Правовий захист персональних даних є однією з ключових складових забезпечення прав і свобод людини в сучасному інформаційному суспільстві. З розвитком цифрових технологій та зростанням обсягів обробки персональних даних з'являються нові виклики та загрози, які вимагають адекватної правової реакції. У звичайних умовах регулювання захисту персональних даних зосереджується на забезпеченні конфіденційності, цілісності та доступності інформації, а також на запобіганні несанкціонованому доступу та використанню даних. Так, згідно ст. 32 Конституції України (далі – КУ) не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [1].